

DOI 10.31558/2519-2949.2025.3.14

УДК 323:659.4:32.019

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1081-3024>

Ковальов А. В., Генеральний штаб ЗСУ

ПОЛІТИЧНІ PR В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Досліджено інституційні та організаційні основи військово-політичної комунікації, яка стає життєво важливою сферою захисту демократичних суспільств. На цій основі розглянуто військово-політичну комунікацію як системне утворення, яке виникає з метою комунікаційного забезпечення військових дій, а також підтримання стабільності «власного» суспільства і дезінтеграції «ворожого». Осмислено функціонал вищого військово-політичного менеджменту, який надає перевагу системним діям із генерування, поширення інформації, закріплення ефектів інформаційних кампаній. Розкрито значення спроможності військово-політичної комунікації впливати на аудиторії на основі принципів довіри та взаємоповаги. Показано специфіку організаційно-управлінської інтеграції політичних PR. Виявлено, що політичні технології охоплюють управлінсько-організаційні інструменти та методи, які використовуються для реалізації цих стратегій, починаючи від аналізу даних, моніторингу ЗМІ, нарративного аналізу та закінчуючи скоординованими цифровими кампаніями. Доведено, що однією з центральних функцій політичного PR у військовій комунікації є управління цифровими комунікаційними коаліціями. Проаналізовано значення інформаційної політики авторитарних акторів, які інтенсивно розгортають ферми ботів, цифрові спільноти тролів та мережі комунікативного впливу. Відображено специфіку забезпечення нарративної основи, технологічної інфраструктури та етичних орієнтирів, необхідних для протистояння натиску пропаганди та дезінформації. Обґрунтовано, що грамотне використання політичних PR та політичних технологій надає вирішальну стратегічну перевагу в розбудові військово-політичних комунікацій. Подальшим напрямком наукових розробок слід вважати демаркацію між політико-організаційними та політико-комунікаційними діями в рамках системи військово-політичної комунікації.

Ключові слова: військово-політична комунікація, політичний піар, політичні технології, політична аудиторія, інформаційний вплив, політика інституційна координація, політичний нарратив.

Постановка проблеми. Розгорнуте розуміння військово-політичної комунікації передбачає об'єднання концептів військових комунікацій (military communications) і стратегічних комунікацій (strategic communications) до єдиної інтегрованої системи політико-організаційних і комунікаційних взаємодій. Це системне утворення виникає з метою комунікаційного забезпечення військових дій, а також підтримання стабільності «власного» суспільства і дезінтеграції «ворожого».

Сучасні політичні науки намагаються забезпечити військово-політичний менеджмент адекватною відповіддю щодо питань залучення громадян та демократичних інституцій до забезпечення стійкості та згуртованості у відповідях на виклики військової дезінформації та психологічних операцій. У багатьох сучасних державах військово-політичні комунікації виходять на новий рівень, проходять технологічно модернізацію. Це засвідчує, що вищий військово-політичний менеджмент надає перевагу системним діям із генерування поширення інформації закріплення ефектів інформаційних кампаній тощо.

Політичні PR та політичні технології в демократичному суспільстві визначають спроможність політичних інститутів діяти в умовах конкурентного середовища. Ситуація протидії ворожим інформаційним підступам також вимагає залучення інститутів піар та менеджменту політичними комунікаціями. Ідеться про нейтралізацію масованої пропаганди креативними акціями та кампаніями, які знецінюють ідеологічні меседжі супротивника підривають довіру до його пропагандистських джерел, формують інформаційний імунітет своїх та партнерських аудиторій. Для сучасної України вкрай актуальним є задіяння потенціалу public relations та політичних технологій з метою

випередження дезінформаційних дій опонентів за умови неспіввимірного ресурсного потенціалу сторін.

Отже, надважливою є інтеграція політичних інститутів та громадських акторів до спільної системи військово-політичної комунікації, яка стане інноваційною відповіддю на практики агітаційно-пропагандистської-сугестії з боку російської федерації. Ідеться не лише про організаційно-управлінську інтеграцію, але й про політичне узгодження й координацію інформаційних стратегій щодо поширення про українського військового контенту з урахуванням досвіду країн-партнерів.

Метою статті є встановлення значення політичних зв'язків з громадськістю та політичних технологій в розбудові адаптивної системи військово-політичних комунікацій. Методи дослідження. У статті застосовані структурно-функціональний підхід, який впорядковує функціональні ролі політичних PR та політичних технологій в системі військово-політичної комунікації. Також використано дескриптивний метод та неінституційний аналіз з метою демонстрації потенціалу сучасних політичних акторів в рамках інтегрованої системи військово-політичної комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади статті заклали публікації низки зарубіжних науковців. Е. Бове розкриває значення обговорення та необов'язкове спілкування [1], Г. Брукс, Дж. Дрентен, та М. Піскорський дослідили здобуття слави інфлюенсерами, в тому числі, як інфлюенсери в соціальних мережах отримують капітал знаменитостей [2], Д. Чук, та Л. Таварес, вивчили кейс Сполучених Штатів та Мексики в контексті демонстрації Впливу сигналів іноземних еліт з домінуючої сусідньої країни [3]. Потребує розкриття специфіка застосування та організаційного оформлення політичних PR в системі військово-політичних комунікацій.

Виклад основного матеріалу. За доби гібридних війн, в яких інформація перетворюється на зброю, координація політичних зв'язків з громадськістю (PR) та військово-політичної комунікації стає життєво важливою сферою захисту демократичних суспільств. З'ясовуючи причину цього, дослідник В. Сміт вірно наголошує, що розвиток військових технологій та технологій подвійного використання, а також їхній вплив – це складні явища, на які впливають багато факторів, що не перебувають під контролем політиків. Але, будучи актуальними для багатьох політичних питань, комунікаційні розробки, а також дослідження їхньої динаміки, становлять принаймні контекст, важливий для політики [11].

Сучасні автократичні режими інтенсивно використовують централізовані, контрольовані державою ЗМІ для проєктування цілеспрямованих дезінформаційних кампаній. Сконструйовані наративи спрямовані не лише на свідомість «чужого» («ворожого») населення, але й мають на меті дестабілізувати демократичні інституції зсередини, послабити демократичні військові альянси (зокрема, НАТО), та посилити суспільну поляризацію в країнах-членах ЄС [7].

На цьому тлі хорватська дослідниця М. Гомбар справедливо фіксує розширення діяльності у сфері зв'язків з громадськістю та зростання значення інформаційних технологій у комунікації, підкреслюючи їхню роль у соціальних рухах. Отже, зв'язки з громадськістю стали життєво важливими майже в кожному секторі та мають спільні риси з маркетингом, пропагандою та рекламою. Прикметно, що зв'язки з громадськістю виходять за межі своїх традиційних функцій і являють собою міждисциплінарну діяльність. Тому фахівці в цій галузі повинні мати досвід у різних сферах [6].

Політичний PR у функціональному контексті стосується навмисного створення наративів, брендування військових та політичних дій та управління репутацією на міжнародній арені. У чисельних публікаціях йдеться не просто про імідж, йдеться про формування сприйняття військових інституцій та керівництва громадськістю таким чином, щоб зміцнити демократичну легітимність та протидіяти перекрученням у цифровому середовищі. М. Гомбар вірно наголошує на інтерактивному характері спілкування з цільовою аудиторією соціальних мереж безпосередньо через коментарі, повідомлення та сесії запитань та відповідей. Це дозволяє молодим людям ставити запитання та отримувати оперативні відповіді щодо процесу подання заявки або життя в армії. Таке інтерактивне спілкування сприяє відчуттю включеності та руйнує бар'єри для потенційних новобранців [6].

Політичні технології охоплюють управлінсько-організаційні інструменти та методи, які використовуються для реалізації інформаційних стратегій, починаючи від аналізу даних, моніторингу ЗМІ, наративного аналізу та закінчуючи скоординованими цифровими кампаніями. Окреслюючи контекст політичних Інтернет-комунікацій, хорватська вчена доречно зосереджується на спонукальній можливості надихнути молодих людей розглянути можливість військової кар'єри на основі використання візуальних матеріалів, таких як відео, фотографії та розповіді історій, може. Ці візуальні матеріали зображують захопливі навчання, товариські стосунки в командах та дружні

стосунки, що виникають у війську, створюючи позитивний образ військового життя. Враховуючи, що молодих людей приваблюють візуальні матеріали, такі матеріали суттєво впливають на їхнє прийняття рішень. Крім того, в контексті політичних PR роль інфлюенсерів соціальних мереж [6].

На сучасному етапі в демократичному контексті використання політичних технологій має підтримувати етичні межі. На відміну від авторитарних держав, які свідомо усувають розбіжність між істиною та пропагандою, демократичні військово-політичні актори повинні забезпечити, щоб їхні повідомлення ґрунтувалися на перевірній інформації, навіть прагнучи емоційного впливу. Ці обмеження можуть бути виявом слабкості в швидкоплинній інформаційній війні, але вони також є й джерелом довгострокової сили. Демократична прозорість підвищує довіру та будує довіру з «вітчизняними» громадянами-виборцями. Однією з центральних функцій політичного PR у військовій комунікації є управління дружніми комунікаційними коаліціями. Під час участі в багатонаціональних операціях або реагування на глобальні кризи держави повинні керувати сприйняттям не лише власних громадян, а й союзників та глобальних інституцій. Під час пандемії COVID-19 та подальшого зростання геополітичної напруженості, скоординовані офіційні повідомлення та інформаційна політика демократичних урядів дещо зміцнили єдність вільного світу та частково призупинили спроби автократій дестабілізувати ситуацію. Подібні підходи мають застосовуватися й в середовищі демократичних військово-політичних комунікацій. Сучасна балканська фахівчиня М. Гомбар на основі оцінки видимості військових сил на публічних заходах або в засобах масової інформації справедливо підкреслює їхню роль у суспільстві, сприяючи більш здоровим цивільно-військовим відносинам. Крім того, відзначається незамінна роль професіоналізму та компетентності військовослужбовців у формуванні громадської думки та завоюванні міжнародної поваги. Поведінка та досвід цих осіб під час оперативних та цивільних дій відіграють важливу роль у визначенні статусу військових як всередині країни, так і на світовій арені [6].

Боротьба за «нарративну перевагу» між військово-політичними акторами також ведеться в соціальних мережах. Авторитарні актори інтенсивно розгортають ферми ботів, цифрові спільноти тролів та мережі комунікативного впливу. У відповідь демократичні держави все частіше використовують передові інструменти модерації контенту, партнерства з технологічними платформами та ініціювання кампаній з цифрової грамотності та фокусування на альтернативній (зокрема, екологічній) ціннісній проблематиці [4]. Метою заходів інформаційної протидії є зменшення вірусності шкідливої дезінформації та надання громадянам можливості критично оцінювати контент, який вони споживають. Адаптивна трансформація військово-політичних комунікацій спрямована на суспільну стійкість та згуртованість, що особливо актуально для сучасної України. До прикладу, сприйняття публікою Єгипту Збройних сил всередині цієї країни, як правило, формується наративами, що ідеалізують їх як творців та захисників республіки та інтересів єгипетського народу. Їхня участь у політиці, згідно з цими наративами, вважається першорядною та корисною, особливо в часи кризи чи перехідного періоду. Наративи про історичну спадщину військових підтримуються офіційною комунікацією та поширюються через освіту, засоби масової інформації, згадки в громадських місцях та масовій культурі. Військовий обов'язок сприймається як створення зв'язку з громадянами. Досвід невійськової діяльності збройних сил створює враження організації, яка є більш компетентною, ніж цивільна [12].

Політичні PR та політичні технології стали незамінними інструментами в арсеналі військово-політичної комунікації багатьох демократичних держав. Вони забезпечують наративну основу, технологічну інфраструктуру та смислові орієнтири, необхідні для протистояння натиску пропаганди та дезінформації, що просуваються авторитарними режимами. Хоча демократії можуть функціонувати з певними обмеженнями, саме ці обмеження підтримують їхню легітимність і зміцнюють цінності, які вони прагнуть захищати. Сучасні єгипетські аналітики демонструють, що хоча засоби та зміст комунікаційної стратегії армії змінилися, вона залишається «вулицею з одностороннім рухом». Тим не менш, армія розмірковує над своїми недоліками в комунікації та випробовує різні комунікаційні стратегії, використовуючи широкий спектр комунікаційних інструментів для вербальних та невербальних повідомлень. Вплив цих повідомлень та використаних засобів не є нейтральним чи неупередженим за своєю природою; радше, армією демонструється чітка політична позиція [12].

Демократичні військові комунікатори злагоджено працюють разом з експертами з комунікацій, фахівцями з обробки даних та політичними стратегічними експертами, аби відстежувати потоки дезінформації, реагувати в режимі реального часу та розвивати прогностичні можливості. Ці

технології особливо важливі для виявлення дідфейків, відстеження походження фейкових новин та сегментації аудиторії. Держави, що розвиваються, також модернізують свої військово-комунікаційні структури. Військові аналітики повідомляють, що в січні 2014 року в Єгипті було створено Центр передових військових медіа. Генерал-майор Мохсен Абдель Набі, керівник Департаменту з питань військового морального духу, уточнив, що місія Медіацентру полягає у відстеженні інформації та тенденцій у вітчизняних та світових ЗМІ. Цей цілодобовий новинний центр оснащений складною мережею високошвидкісних комп'ютерів з великою ємністю пам'яті та постійно контактує з Постійним оперативним центром Збройних сил, Медіацентром Міністерства внутрішніх справ, Центром інформації та підтримки рішень Кабінету Міністрів та Генеральним інформаційним управлінням [12].

Війна в Україні стала яскравим прикладом інтегрального підходу, що поєднує військово-політичні PR та військово-політичні технології. Державні інституції та громадянське суспільство України з початку повномасштабного вторгнення інтенсивно використовують політичні PR з «винятковою винахідливістю», переконливо надаючи людських та привабливих рис військово-політичним лідерам та героїзуючи військових. При цьому загальні підходи до організації цифрової військово-політичної комунікації були розроблені вже досить давно. Пакистанські дослідники С.Рахман та З. Шуронг доречно показали, що зв'язок виборців з військовослужбовцями, що підтримують військову підтримку, позитивно пов'язаний з їхньою переорієнтацією голосів під час виборів 2018 року. В Пакистані активісти соціальних мереж є критично важливим компонентом стратегії військових щодо формування політичного дискурсу в країні. Коли громадяни взаємодіють з наративами військової еліти, вони формують свій вибір кандидата на голосування. Під час виборів 2018 року в Пакистані правляча політична партія PMLN не мала добрих стосунків з військовим істеблішментом і тому не змогла здобути вирішальну перемогу [10].

Демократичні держави, обмежені верховенством права, етичними стандартами та діяльністю вільної преси. Тому вони мають покладатися на стратегії політичної комунікації, які є прозорими, достовірними та стратегічно ефективними. Вони можуть бути не лише чинником комунікаційно-інформаційної оборони, але й чинником формування авторитету Збройних сил у суспільстві. Відповідно до демократичних стандартів С.Рахман та З. Шуронг наводять функціональні обов'язки військових речників, які регулярно проводить брифінги для преси, коментуючи політику та особистостей, яких вони вважають шкідливими для національних інтересів, безпосередньо впливаючи на сприйняття громадян. Військові також офіційно присутні на всіх основних платформах соціальних мереж (Facebook, Twitter, YouTube та Instagram), маючи величезну кількість підписників та поширюючи свої погляди на важливі питання національного порядку денного [10].

Політичні PR, які у минулому належали передусім до сфери виборчих кампаній та державної політики, тепер відіграють вирішальну роль у протидії пропагандистським та дезінформаційним стратегіям, що використовуються авторитарними державами. Ця еволюція призвела до впровадження передових політичних технологій та інноваційних управлінсько-організаційних форм до системи військово-політичної комунікації.

Висновки. Військово-політичні комунікації та політичні PR і політичні технології утворюють цілісну систему в тому випадку, якщо існує інституційна рамка, яка забезпечує консенсус та реалізацію інтересів всіх задіяних акторів. Моделі асинхронності та деієрархізації системи військово-політичної комунікації демонструють гнучкість та забезпечують взаємодію з новітніми інформаційними технологіями.

Політичні PR надають військово-політичній комунікації спроможність впливати на аудиторії на основі принципів довіри та взаємоповаги. Військова пропаганда натомість демонструє інструментарій психологічного та інформаційного примусу (тиску), коли індивіди та групи опиняються в ситуації відсутності опціонального вибору та перебувають у ролі пасивного споживача певної версії подій.

Політичні технології як інструмент військово-політичної комунікації формують політичні умови, за яких версія подій військово-політичного керівництва сприймається як релевантна та варта першочергової уваги. Таким чином, грамотне використання політичних PR та політичних технологій надає вирішальну стратегічну перевагу тій стороні, яка має більш професійну команду з політичної комунікації, яка вдала комбінує засоби комунікаційного впливу з розрахунком наявних політичних ресурсів та специфіки аудиторії.

Подальшим напрямком наукових розробок слід вважати демаркацію між політико-

організаційними та політико-комунікаційними діями в рамках системи військово-політичної комунікації.

Бібліографічний список / References:

1. Beauvais, E. (2020). Deliberation and non-deliberative communication. *Journal of Deliberative Democracy*, 16(1), 4–13.
2. Brooks, G., Drenten, J. & Piskorski, M. J. (2021). Influencer celebrification: How social media influencers acquire celebrity capital. *Journal of Advertising*, 50(5), 528–547.
3. Ciuk, D. J. & Tavarez, L. (2024). The Effects of Foreign Elite Cues from a Dominant Neighboring Country: The Case of the United States and Mexico. *Political Communication*, 42(3), 527–547.
4. Dekoninck, H. & Schmuck, D. (2022). The mobilizing power of influencers for pro-environmental behavior intentions and political participation. *Environmental Communication*, 16(4), 458–472.
5. Gombar, M. Enhancing Public Support Through Modern Communication Strategies: A Study on Croatian Military Relations and Recruitment Dynamics <https://www.ej-media.org/index.php/media/article/view/40>
6. Harff, D. & Schmuck D. (2024). Prevalence, Presentation, and Popularity of Political Topics in Social Media Influencers' Content Across Two Countries. *Political Communication*, 42(3), 351–381.
7. Heseltine, M., von Hohenberg, B. C., Menchen-Trevino, E., Gackowski T. & Wojcieszak M. (2024). Effects of Over-Time Exposure to Partisan Media and Coverage of Polarization on Perceived Polarization. *Political Communication*, 42(3), 432–453.
8. McNair, B. A (2007). Review of: «Public Relations Democracy: Public Relations, Politics and the Mass Media in Britain, by Aeron Davis»: Manchester, England: Manchester University Press, 2002. 222 pp. *Political Communication*, 24(2), 226–227.
9. Rahman, S. U., Shurong, Z. (2024). Military Organization's Use of Social Media and Its Relationship with Politics: Evidence from Pakistan. *SAGE Open*, 14(3).
10. Smit, W. A. (2006). Military Technologies and Politics. In Robert E. Goodin & Charles Tilly, The Oxford handbook of contextual political analysis. Oxford : New York: Oxford University Press.
URL: <https://philpapers.org/rec/SMIMTA-5>
11. The Military, the Media and Public Perceptions in Egypt Communication and Civil-Military Relations.
URL: https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Egypt_Civil_Paper3_ENG.pdf

Kovalyov A. Political pr in the context of the development of military-political communication

The institutional and organizational foundations of military-political communication, which is becoming a vital sphere of protection of democratic societies, are studied. On this basis, military-political communication is considered as a systemic formation that arises for the purpose of communication support of military operations, as well as maintaining the stability of "one's own" society and the disintegration of the "enemy". The functionality of the top military-political management, which gives preference to systemic actions for generating information dissemination and consolidating the effects of information companies, is explained. The importance of the ability of military-political communication to influence the audience based on the principles of trust and mutual respect is revealed. The specifics of the organizational and managerial integration of political PR are shown, based on political coordination and coordination of information strategies for the dissemination of Ukrainian military content. It is revealed that political technologies relate to the managerial and organizational tools and methods used to implement these strategies, starting from data analysis, media monitoring, narrative analysis and ending with coordinated digital campaigns. It is proven that one of the central functions of political PR in military communication is the management of digital communication coalitions. The importance of the information policy of authoritarian actors who intensively deploy bot farms, digital troll communities and networks of communicative influence is analyzed. The specifics of providing a narrative basis, technological infrastructure and ethical guidelines necessary to resist the pressure of propaganda and disinformation are reflected. It is substantiated that the competent use of political PR and political technologies provides a decisive strategic advantage in the development of military-political communications.

Keywords: military-political communication, political PR, political technologies, political audience, information influence, policy institutional coordination, political narrative.